

การใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

APPLYING DANCING ART ACTIVITY THROUGH SMILE LEARNING FOR DEVELOPING EMOTIONAL QUOTIENT OF PRATOMSUKSA 1 STNDENTS

ทัศนีย์ กรัณธรัตน์* และปรวัน แพทยานนท์**

THATSANEE KARANTARAT AND PORAWAN PATTAYANON

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ซึ่งทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ได้กลุ่มตัวอย่างจากการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ SMILE และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ผลการทดลองการใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้นาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เท่ากับ 38.68 และ 43.25 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เท่ากับ 1.69 และ 5.19 ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE สูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมนาฏศิลป์ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ความฉลาดทางอารมณ์
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

* บัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Graduate School, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

** วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University

Abstract

The study aims to develop Emotional Quotient (EQ) by applying SMILE approach through the dancing art learning activity among Prathomsuksa 1 students in semester 2 year 2016. The participants involve 12 Prathomsuksa 1 students who are selected by taking the EQ testing questionnaires of the Department of Mental Health, Ministry of Public Health. The study lasts 5 weeks (twice a week and 50 minutes per day). The lesson plan of SMILE approach dancing art learning activity and the EQ testing questionnaires of the Department of Mental Health are utilized as research instruments. The results reveal that the average scores before and after the participants taking part in the SMILE dancing art learning activity are 38.68 and 43.25 respectively and the standard deviation scores are at 1.69 and 5.19 respectively. In addition, the average score shows the higher statistically significant level at 0.5 after applying the SMILE dancing art learning activity. It presents that applying SMILE approach through the dancing art learning activity is appropriate for developing EQ.

Keywords: applying SMILE approach through the dancing art learning activity,
Emotional Quotient (EQ), Prathomsuksa 1 students

บทนำ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้เป็นปัญหาที่สำคัญมากและควรหาทางแก้ไขโดยไว หากปล่อยไว้เนิ่นนานจากปัญหาเล็ก ๆ อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคตที่ไม่สามารถย้อนเวลากลับไปแก้ไขได้ หากเรามีการหยาบยกปัญหาที่เกิดขึ้น มาหาแนวทางการแก้ไขให้กับนักเรียนก็จะเกิดประโยชน์แก่นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมไปถึงครูผู้สอนเองด้วย และปัญหาที่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนคือ ปัญหาทางด้านอารมณ์ของนักเรียน อารมณ์เป็นอาการต่าง ๆ ที่นักเรียนมีตั้งแต่เกิด และนักเรียนจะรู้ดีกว่าอาการเหล่านั้นคือ อาการอะไรก็เมื่อนักเรียนอายุ 3-5 ขวบ เช่น เมื่อพี่น้องทะเลาะแย่งของเล่นกัน พ่อกับแม่ก็จะถามว่า นี่หนูโกรธใช่ไหม ร้องไห้เพราะเจ็บใจไหม เด็กในวัยนี้จะรู้จักอารมณ์ต่าง ๆ มากขึ้น แต่ด้วยอายุน้อย ในบางครั้งจึงยังไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ตนเองได้ เช่น ไม่พอใจอะไรก็จะร้องไห้ทันที ซึ่งการจัดการกับอารมณ์ได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับพัฒนาการของเด็กด้วย

เด็กวัยประถมศึกษาตอนต้น (6-9 ขวบ) เด็กวัยนี้จัดเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยเริ่มรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อเข้าโรงเรียนเด็กต้องเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ เช่น ครู เพื่อน บทเรียน สถานที่ ตลอดจนระเบียบวินัย สิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เหล่านี้ มีผลทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เมื่อเด็กเกิดอารมณ์จะแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยทางหน้าตา หรือคำพูด (จันทมาศ ชื่นบุญ, 2515, น. 122)

นับเป็นวัยที่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับวัยของตน เป็นวัยที่ใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน เด็กจึงเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและการมีเพื่อนสนิทจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ ในขณะที่เด็กบางคนอาจจะมีปัญหาไม่มีเพื่อน หรือเพื่อนไม่ยอมรับ นอกจากนี้ เด็กวัยประถมต้นเป็นวัยที่รู้จักเหตุและผล มีความคิดเป็นของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งจะเรียนรู้ระเบียบวินัย เริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความ

ร่วมมือ รู้จักให้และรับ ดังนั้น การสอนให้เด็กวัยนี้รู้จักกับทุกอารมณ์ความรู้สึกที่ผ่านเข้ามา และช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกที่เหมาะสม รู้จักเหตุและผล ส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์และมีการปรับตัวที่ถูกต้อง จะเป็นการสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ที่เรารู้จักกันดีในนามของอีคิว ซึ่งเป็นทักษะหรือศิลปะการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: E.Q.) เขาวินิจฉัยหรือ Emotional Intelligence ซึ่งเป็นความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีแรงจูงใจในตนเอง และจัดการอารมณ์ต่าง ๆ ได้อันจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคม และชีวิตทำงานของเด็กในอนาคต อีกทั้งเรายังสามารถเพิ่มพูนอีคิวให้กับเด็กได้ด้วยการฝึกฝนและการเสริมสร้างทักษะ

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความสามารถในการรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ รวมทั้งคุณลักษณะทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัยและสังคม ความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของตนเองและการใช้ปัญญาในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น โดยในส่วนของความสามารถในการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ของตนเอง หมายรวมถึงความสามารถในการรับรู้เข้าใจสามารถคุมและสร้างแรงกระตุ้นจากภายในให้กับตัวเองเพื่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมถูกกับกาลเทศะและถูกทำนองคลองธรรม พร้อมทั้งมีความสามารถในการแสดงออก ตลอดจนมีความสามารถในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ดังนั้น ประโยชน์ของความสามารถทางอารมณ์จะทำให้เด็กเรียนหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน รักการศึกษาค้นคว้าความรู้ สามารถปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม จึงมีความสุขและสมควรตามอัตภาพ คือไม่จำเป็นต้องมีของเล่นมากมาย ไม่จำเป็นต้องไปเที่ยวบ่อย ๆ เป็นต้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้น เขาจะรู้ถึงเป้าหมายชีวิตตนเอง รู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รู้ว่าตนต้องการอะไร เปรียบเทียบกับศักยภาพของตนเอง แล้วเลือกเรียน เลือกทำงานได้อย่างเหมาะสมจะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยบุคลิกที่อ่อนน้อม เน้นการร่วมมือกันทำงาน หากเกิดความขัดแย้งหรือปัญหาขึ้นก็ต้องพูดคุยปรับความเข้าใจ ทักษะอุปนิสัยอย่างนี้พบได้ในผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์

การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ SMILE เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยผู้สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้คือ อรุณญา กุญจอมศรี ในศุภนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ประกอบไปด้วยขั้นตอนในการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นร้องเพลง (Singing) ใช้ตัวย่อคือ S ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นความรู้ (Motivation) ใช้ตัวย่อคือ M ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ใช้ตัวย่อคือ I ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ใช้ตัวย่อคือ L ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) ใช้ตัวย่อคือ E ซึ่งในแต่ละขั้นได้รวมเอาทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ในทุก ๆ ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กได้จริง

กิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมทางการแสดงที่มีทั้งการรำ ร่าย เสียงดนตรี การละครและการแสดง มีการเคลื่อนไหววียะต่าง ๆ ของร่างกายทั้งมือ แขน ขา ลำตัว ใบหน้า เพื่อถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ เป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมนาฏศิลป์มีความเหมาะสมในการที่จะสามารถช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ของนักเรียนตามพัฒนาการของเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นได้เป็นอย่างดี

และจะดียิ่งเมื่อได้นำกิจกรรมนาฏศิลป์มาถ่ายทอดในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มาก ต้องหัดรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพราะเป็นวัยที่เริ่มเข้าโรงเรียนและอยู่ในกฎระเบียบมากขึ้น เด็กที่มีอารมณ์แปรปรวนง่ายในวัยนี้ต้องให้เด็กได้แสดงความรู้สึกในรูปแบบดนตรีและจังหวะการร้องรำ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รู้จักอารมณ์และสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุและผล และเมื่อนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์แล้วนักเรียนทำงานสิ่งใดก็จะประสบความสำเร็จทั้งปัจจุบันและอนาคตพร้อมกับอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมนาฏศิลป์

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 ยื่นโครงร่างพิจารณาการทําวิจัยในมนุษย์ เพื่อพิจารณาในด้านจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.2 ขออนุญาตรับรองและนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์ เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยกับนักเรียนในโรงเรียน
- 1.3 เข้าพูดคุยสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น และเก็บข้อมูลรายบุคคลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และคัดกรองกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี จากกรมสุขภาพจิต โดยให้อาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 1.4 นัดหมายวันที่จะเข้าทำกิจกรรม และเข้าทำกิจกรรมตามวันและเวลาที่กำหนด
- 1.5 หลังจบกิจกรรมอาจารย์ประจำชั้นใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี จากกรมสุขภาพจิต อีกครั้ง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ประจำชั้นที่ให้การอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 1.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติและรายงานผลต่อไป

ผลการศึกษา

ผลจากการออกแบบสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ซึ่งในแผนกิจกรรมดังกล่าว ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน 10 ครั้ง ดังนี้

1. ด้านดี
 - 1.1 การละเล่นเด็กไทยเรื่อง งูกินหาง (การควบคุมอารมณ์)
 - 1.2 การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ชีม้าส่งเมือง (การควบคุมอารมณ์)
 - 1.3 การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ปิดตาตีหม้อ (ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น)
 - 1.4 การแสดงท่าทางประกอบเพลง นาฏศิลป์ไทย (ยอมรับถูกผิด)
2. ด้านเก่ง
 - 2.1 การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ก่อกองทราย (มุ่งมั่นพยายาม)
 - 2.2 การแสดงท่าทางประกอบเพลง เป็นอะไรดี (ปรับตัวต่อปัญหา)
 - 2.3 การแสดงท่าทางประกอบเพลง แมงมุม (กล้าแสดงออก)
3. ด้านสุข
 - 3.1 การแสดงท่าทางประกอบเพลง แมงมุม (นำเสนอ) (พอใจในตนเอง)
 - 3.2 การแสดงท่าทางประกอบเพลง ช้าง (รู้จักปรับใจ)
 - 3.3 การละเล่นเด็กไทยเรื่อง มอญซ่อนผ้า (รื่นเริงเบิกบาน)

ซึ่งกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE นี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรม โดยนำหลักของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของ SMILE มาผสมผสานกับทฤษฎีนาฏศิลป์ไทย กระบวนการกลุ่ม และทฤษฎีทางจิตวิทยาสำหรับเด็ก มาใช้ในการสร้างกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเข้าใจและควบคุมอารมณ์ของตนเองให้สอดคล้องกับวัย มีความประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและมีความสุข ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม จำนวน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในแต่ละครั้งจะมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของ SMILE ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นร้องเพลง (Singing) ใช้ตัวย่อคือ S

หลักการเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้กระทำในสิ่งที่ชอบเป็นการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อิสระ ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย

ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นความรู้ (Motivation) ใช้ตัวย่อคือ M

หลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการสังเกตตัวแบบ แรงเสริมที่ตัวแบบได้รับการแสดงพฤติกรรม ทำให้เกิดความสนใจในการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ใช้ตัวย่อคือ I

หลักการปรับบทบาทที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์พฤติกรรมของตัวละคร แล้วเกิดการปรับความคิดความเข้าใจ ซึ่งเรียกว่าการปรับบทบาททำให้เกิดการถ่ายโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ใช้ตัวย่อคือ L

หลักการลงมือปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนิน เด็กต้องใช้ประสาทสัมผัสในการลงมือกระทำด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

ขั้นที่ 5 ประเมินผล (Evaluation) ใช้ตัวย่อคือ E

หลักการประเมินค่าที่ให้ความสำคัญสะท้อนความคิดความรู้สึกจากการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ได้รู้จักการเข้าใจความรู้สึกและมีความรู้ที่ติดต่อกันเองและผู้อื่น (อรัญญา กุญจอมศรี, 2557, น.110)

จากนั้นได้นำกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ผลดังตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนกิจกรรม

การทดลอง	$\bar{X}$	SD	t	sig
ก่อน	38.68	1.69	3.15	.014*
หลัง	47.70	5.37		

*p<.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางพบว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาการสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ซึ่งในแผนการจัดกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของกิจกรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในกิจกรรม ซึ่งรูปแบบนาฏศิลป์การจัดการเรียนรู้ SMILE ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรม โดยนำหลักของกระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE มาผสมผสานกับทฤษฎีนาฏศิลป์ไทย กระบวนการกลุ่ม และทฤษฎีกิจกรรม มาใช้ในการสร้างกิจกรรมเพื่อเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม จำนวน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านดี (ครั้งที่ 1-4)

การละเล่นเด็กไทยเรื่อง งูกินหาง (ควบคุมอารมณ์) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการละเล่นของเด็กไทยเรื่อง งูกินหางนี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านดี คือ การควบคุมอารมณ์ โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนในการควบคุมอารมณ์เมื่ออยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติหรือไม่ต้องปฏิบัติ ในขณะที่ตกอยู่ในสถานการณ์นั้น และที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่มีความต้องการเหมือนกัน ซึ่งนักเรียนต้องช่วยกันแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ โดยนักเรียนจำเป็นต้องยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และผ่านปัญหาไปได้ด้วยดี หลังจากทำกิจกรรมสังเกตได้นักเรียนสนใจทำกิจกรรมดีมาก เมื่อเกิดข้อขัดแย้งขึ้น นักเรียนอ้างถึงตัวละครที่ผู้วิจัยได้เล่าให้ฟังในกิจกรรมเพื่อทำเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ สังคมของแบนดูรา จากหลักการเรียนรู้การสังเกตตัวแบบทำให้เกิดความสนใจในการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรม ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ชีมาส่งเมือง (ควบคุมอารมณ์) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการละเล่นของเด็กไทยเรื่อง ชีมาส่งเมือง อยู่ในด้านย่อยของด้านดี คือ การควบคุมอารมณ์ โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนมีการปฏิบัติตนในการควบคุมอารมณ์เมื่ออยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติหรือไม่ต้องปฏิบัติ ในขณะที่ตกอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งนักเรียนต้องช่วยกันแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ โดยนักเรียนจำเป็นต้องยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และผ่านปัญหาไปได้ด้วยดี หลังจากทำกิจกรรมสังเกตได้นักเรียนสนใจทำกิจกรรมดีมาก แต่มีปัญหาด้านอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการชีหลังกันและวิ่ง ผู้วิจัยจึงปรับเปลี่ยนสถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมมากขึ้นในการทดลองจริง และการเล่นกลางแจ้งนั้นทำให้นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมได้ดี ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ปิดตาตีหม้อ (ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการละเล่นของเด็กไทยเรื่อง ปิดตาตีหม้อนี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านดี คือ ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักปล่อยใจเมื่อผู้อื่นไม่สบายใจหรือเสียใจ หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้นักเรียนสนใจทำกิจกรรมดี นักเรียนบอกว่าไม่เคยเล่นการละเล่นนี้เลย เคยเห็นแต่ในหนังสือและโทรทัศน์ นักเรียนจึงให้ความสนใจมาก แต่ในการทำกิจกรรมช่วงแรกเริ่มมีนักเรียนหลายคนที่ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว ปิดตาวิ่งไปตีหม้อด้วยความมั่นใจไม่ได้ฟังเสียงจากเพื่อน จึงทำให้นักเรียนคนนั้นตีหม้อไม่โดน แต่หลังจากผู้วิจัยแนะนำให้เป็นเหตุการณ์ตัวอย่างจากการไม่ได้ฟัง

ความเห็นของผู้อื่น นักเรียนก็ทำกิจกรรมต่อไปได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา (2525, น. 109) ที่กล่าวว่า เด็กวัยนี้มีความสนใจกิจกรรมและงานของตนเองนานขึ้น มีความกระตือรือร้น สนใจของแปลกใหม่ และกรมสุภาพจิต (2543, น. 77) ที่กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันชัดเจน ต้องฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี รวมทั้งคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับการสื่อสารด้วย ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

การแสดงท่าทางประกอบเพลง นาฏศิลป์ไทย (ยอรับถูกผิด) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการแสดงท่าทางประกอบเพลง นาฏศิลป์ไทยนี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านดี คือ ยอรับถูกผิด โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนรู้จักยอมรับความผิดด้วยตนเองเมื่อเรากระทำผิดโดยรู้ตัว ถือว่าน่ายกย่อง แม้รู้ว่าเป็นทสรุปของผู้กระทำผิดจะเป็นเช่นไร ก็ไม่เกรงกลัวที่จะยอมรับผิด และพร้อมจะแก้ไขให้ดีขึ้น หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้ว่านักเรียนสนใจทำกิจกรรมดีมาก นักเรียนรู้จักยอมรับเมื่อตนเองทำผิด โดยไม่ให้เพื่อนต้องบอกหรือชี้ไปที่ตัวของเขาเลย ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนว่า อยากชนะไหม นักเรียนคนหนึ่งตอบว่า “อยากสิครับ แต่ผมรำผิดผมก็ต้องยอมรับผิดครับ” พร้อมกับมีน้ำตาคลอ ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุภาพจิต (2543, น.23) ที่กล่าวว่า บุคคลที่พูดว่าตนไม่เสียใจหรือสนใจว่าอะไรจะเกิดขึ้น แต่ขณะที่พูดก็มีน้ำตาคลอแสดงถึงการมีสภาวะทางจิตใจสองอย่างในเวลาเดียวกัน ได้แก่ ส่วนที่เป็นความคิดและส่วนที่เป็นความรู้สึก ทั้งความรู้สึกและความคิดจะทำงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันก็มีความเป็นอิสระจากกันร่วมอยู่ด้วยและสมองจะทำหน้าที่ให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างอารมณ์และความคิดเข้าด้วยกัน ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการยอมรับถูกผิดของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์ปานกลางแต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

ด้านที่ 2 ด้านเก่ง (ครั้งที่ 5-7)

การละเล่นเด็กไทยเรื่อง ก่อกองทราย (มุงมันพยายาม) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการละเล่นของเด็กไทยเรื่องก่อกองทรายอยู่ในด้านย่อยของด้านเก่ง คือ มุงมันพยายาม โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งให้นานขึ้นและทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ รู้จักการให้กำลังใจตนเองในการทำงานและให้กำลังใจเพื่อน รวมถึงการฝึกสมาธิให้อยู่กับสิ่งนั้นนาน ๆ โดยผู้วิจัยตั้งโจทย์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มก่อกองทรายตามเวลาที่กำหนด หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้ว่านักเรียนสนใจทำกิจกรรมดีมาก มีความสนุกสนาน ร่าเริง ผู้วิจัยสังเกตได้จากสีหน้าและท่าทางที่ทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในกิจกรรมนี้นักเรียนร่วมมือกันทำกิจกรรมจนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ จอม ชุมช่วย (2542, น. 24) ที่กล่าวว่า เมื่อเด็กมีความสนใจสิ่งใดแล้วจะ

พยายามทำให้สำเร็จ เข้าใจเรื่องเหตุและผลมากขึ้น มีความสนใจที่ยาวนานขึ้น แต่ยังไม่สามารถทำอะไรหลายอย่างได้พร้อมกัน และกรมสุขภาพจิต (2543, น. 16) ที่กล่าวว่าความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เป็นแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ มีแรงจูงใจและความคิดสร้างสรรค์ คนที่มีความสามารถสูงในด้านนี้มักเป็นคนที่มีการตื่นตัวและประสบความสำเร็จเสมอไม่ว่าในการทำสิ่งใด ซึ่งก่อน การทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการมุ่งมั่นพยายามของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

การแสดงท่าทางประกอบเพลงเป็นอะไรดี (ปรับตัวต่อปัญหา) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการแสดงท่าทางประกอบเพลง เป็นอะไรดีนี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านเก่ง คือ การปรับตัวต่อปัญหา โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมสร้างสถานการณ์ตัวอย่างให้นักเรียนพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงท่าทางประกอบเพลง และให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาไปด้วยกัน และต้องก้าวผ่านอุปสรรคนั้นไปได้ หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้ว่านักเรียนสนใจทำกิจกรรมดีมาก ในตอนแรกมีงกกันบ้างเนื่องจากสถานที่ที่เตรียมให้แสดงนั้นแคบเกินกว่าจำนวนนักเรียนในกลุ่มจะขึ้นไปยืนแสดงได้ และมีการแสดงความคิดเห็นกัน ต่างคนต่างมีหลายความคิดและหลายเหตุผล แต่นักเรียนก็ช่วยกันคิดและแก้ไขสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ กร ศิริโชควัฒนา (2555, น. 29) กล่าวว่าผู้ที่มี EQ สูงคือผู้ที่สามารถใช้เหตุผลในการคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างดี มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดถือตัวเองหรือใช้เหตุผลของตนเองเป็นหลักเพียงฝ่ายเดียว จากกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นถือว่านักเรียนให้ความร่วมมือดีมากแต่ผลคะแนนที่ออกมาหลังจากทดลองแล้วในด้านการปรับตัวต่อปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งเป็นเกณฑ์เดียวกับก่อนการทดลอง ผู้วิจัยจึงเข้าสัมภาษณ์ครูประจำชั้นและนักจิตวิทยา นางวรรณศุภล คงอนันต์ เกี่ยวกับผลการทดลองในครั้งนี้สรุปว่าในด้านการปรับตัวต่อปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้นถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปกติเพราะอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง และที่ผลขึ้นได้ยาก เนื่องจากการปรับตัวต่อปัญหาในเด็กอายุ 6-8 ขวบนี้ต้องใช้เวลาและประสบการณ์ เด็กมักพูดเสมอว่า มีปัญหาอะไรบอกพ่อกับแม่หรือมีอะไรให้มาบอกครู จึงเป็นสิ่งที่นักเรียนยังไม่มีโอกาสได้แก้ปัญหาด้วยตัวเองเนื่องจากนักเรียนเด็กเกินไป ปัญหาในด้านนี้จึงต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์ที่นักเรียนจะต้องเจอด้วยตนเองจึงจะเป็นวิธีที่จะให้นักเรียนปรับตัวต่อปัญหาได้ดีที่สุด

การแสดงท่าทางประกอบเพลงแมงมุม (กล้าแสดงออก) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการแสดงท่าทางประกอบเพลง แมงมุมนี้อยู่ในด้านย่อยของด้านเก่ง คือ การกล้าแสดงออก โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ท่าทางประกอบเพลงง่าย ๆ ด้วยตนเองตามท่าทางที่ตนเองสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้ว่ามีความสุข

กับการคิดสร้างสรรค์ทำทางประกอบเพลงแมงมุม โดยสังเกตได้จากสีหน้าและท่าทางที่แสดงออกมา เมื่อนักเรียนได้กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเองนักเรียนจะกล้าทำและแสดงออกในสิ่งที่สร้างสรรค์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ที่กล่าวว่าในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มากเพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และกรมสุขภาพจิต (2543, น. 59) ที่กล่าวว่าการมีความมั่นใจหรือความเชื่อมั่นนั้น เป็นความรู้สึกว่ามีความสามารถในการควบคุมและมีอำนาจเหนือพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกายและสิ่งแวดล้อม หากมีความสุขสิ่งที่แสดงออกมานั้นจะดีเช่นกัน ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการกล้าแสดงออกของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

ด้านที่ 3 ด้านสุข (ครั้งที่ 8-10)

การแสดงท่าทางประกอบเพลงแมงมุม (พอใจในตนเอง) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการแสดงท่าทางประกอบเพลงแมงมุมนี้ ต่อเนื่องจากกิจกรรมที่แล้วแต่เป็นการนำเสนอท่าทางที่ตนเองคิดขึ้นให้เพื่อน ๆ ชม กิจกรรมนี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านสุข คือ พอใจในตนเอง โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนออกมาแสดงความสามารถ ชื่นชมตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุผล พอใจในสิ่งที่ตนทำ แม้อาจจะไม่ดีที่สุดก็ตาม หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้นักเรียนได้นำข้อคิดจากการฟังนิทานประกอบหุ่นมือ เรื่อง พอใจในสิ่งที่มีมาเป็นแนวทางในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ได้ดีมาก โดยผู้วิจัยได้สังเกตจากกิริยาที่เกิดขึ้นในขณะที่ตนเองแสดงและในขณะที่เพื่อนแสดง และพบว่านักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า “ผู้แสดงอีกกลุ่มแสดงดีกว่า แต่รู้สึกชอบการแสดงกลุ่มตนเองมากกว่าเนื่องจากได้คิดท่าทางประกอบการแสดงด้วยตนเอง” ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา (2525, น. 101) ที่กล่าวว่าเด็กวัย 6-12 ปีเป็นระยะที่เด็กเข้าใจเหตุผล เริ่มเรียนรู้และเลียนแบบผู้ใหญ่ในเรื่องของความคิดและนิสัย ดังนั้นผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กต่อไป ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการพอใจในตนเองของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์มาก และเมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยก็อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งจะเห็นว่านักเรียนไม่ได้มีปัญหาทางด้านนี้และกิจกรรมก็ยังส่งเสริมให้นักเรียนในด้านนี้ได้เป็นอย่างดี

การแสดงท่าทางประกอบเพลงช้าง (รู้จักปรับใจ) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการแสดงท่าทางประกอบเพลงช้าง นี้อยู่ในด้านย่อยของด้านสุข คือ รู้จักปรับใจ โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนรู้จักปรับใจ คือการทำความเข้าใจกับความผิดหวังที่เกิดขึ้นได้ รู้จักคิดและรู้จักทำใจ หากต้องผิดหวังจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป สามารถหาสิ่งใดทดแทนหรือชะลอเวลาที่คาดหวังสิ่งนั้นได้ โดยผู้วิจัยสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนคาดหวังว่าจะได้อุปกรณ์ประกอบการแสดงเพลงช้างที่น่ารัก และเมื่อมีกลุ่มที่ไม่ได้ไปเจอแก้ปัญหาคือควบคุมอารมณ์ในการปรับใจตนเอง

ได้ไหม หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้นักเรียนทุกคนต้องการได้อุปกรณ์ทั้งหมดจริง แต่เมื่อคุยด้วยเหตุผลในการได้มาและการไม่ได้มานั้น นักเรียนทุกคนเข้าใจและยอมรับได้ แต่ดีไปกว่านั้นคือ กลุ่มนักเรียนที่ได้อุปกรณ์ไปทั้งหมดนั้น ได้ขออนุญาตแบ่งอุปกรณ์ให้กลุ่มอื่น ๆ ด้วย กิจกรรมนี้ได้เห็นว่าเด็กในวัยนี้ใช้เหตุผลคุยได้ และเห็นความรักและความเสียสละที่มีต่อกันอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา (2525, น. 101) ที่กล่าวว่าเด็กวัย 6-12 ปีเป็นระยะที่เด็กสามารถเข้าใจเหตุผลได้ ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านการรู้จักปรับใจของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

การละเล่นเด็กไทย เรื่อง มอญซ่อนผ้า (รีนเริงเบิกบาน) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ SMILE และทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สอดแทรกกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบในการช่วยสอนนักเรียนที่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า 40 คะแนน ได้มีการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการละเล่นของเด็กไทยเรื่องมอญซ่อนผ้านี้ อยู่ในด้านย่อยของด้านสุข คือ รีนเริงเบิกบาน โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนเกิดรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ มีความสนุกสนานรื่นเริงกับกิจกรรมที่ได้ทำ เมื่อเรามีความสุข คนรอบข้างเราก็จะมีความสุขด้วย และเมื่อสุขภาพจิตดีสุขภาพกายก็จะดีตามมา หลังจากทำกิจกรรม สังเกตได้นักเรียนมีความสนุกสนานร่าเริงมาก และให้ความสนใจกับกิจกรรมเป็นอย่างดี ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส สังเกตได้ว่ากิริยาที่แสดงออกมากจากกิจกรรมนี้นักเรียนอารมณ์ดีและมีความสุขกับกิจกรรมมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กร ศิริโชควัฒนา (2555, น. 80) ที่กล่าวว่ากรยิ้มและหัวเราะช่วยให้ร่างกายได้ผ่อนคลายและสามารถทำให้ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้จิตใจปลอดโปร่งมีทัศนคติที่ดีขึ้น มีมุมมองในชีวิตเป็นแง่ที่ดี ซึ่งก่อนการทดลองในกิจกรรมนี้ในด้านความรื่นเริงเบิกบานของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่เมื่อทำกิจกรรมแล้ว หลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก จึงเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนี้มากขึ้น

2. ผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพาร์คฯ ของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองพบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE มีผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ การยอมรับถูกผิด และการใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น คะแนนคือ 52.17 50.58 และ 41.08 ตามลำดับ ความฉลาดทางอารมณ์ในด้านที่ 2 คือด้านเก่ง พบว่า ผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นในด้านมุ่งมั่นพยายามและกล้าแสดงออกซึ่งก่อนการทดลองอยู่ในเกณฑ์น้อยและเมื่อทดลองอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ด้านการปรับตัวต่อปัญหาเมื่อทำการทดลองแล้วยังอยู่ในเกณฑ์เดิมคือปานกลาง และในด้านสุดท้ายความฉลาดทางอารมณ์ในด้านสุข ผลคะแนนหลังการทำกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้นในทุกข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความพอใจในตนเอง ความรื่นเริงเบิกบาน และการรู้จักปรับใจ คะแนนคือ 53.33 52.33 และ 50.25 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านอยู่ในเกณฑ์มาก จากผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทำกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อช่วยพัฒนา

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าคะแนนที่สูงขึ้น โดยมีคะแนนในภาพรวมเท่ากับ 47.70 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยสรุปว่าหลังจากการจัดการเรียนรู้ SMILE ของเด็กกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม และค่าคะแนนกิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE เพื่อช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMILE ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ SMILE สามารถใช้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้

รายการอ้างอิง

- กร ศิริโชควัฒนา. (2555). *Super E.Q. ความสุข & ความสำเร็จ สร้างได้ด้วยหัวใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เพชรประกาย.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). *คู่มือการส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ร.ส.พ.
- จอม ชุมช่วย. (2542). ความฉลาดทางอารมณ์. *โฟรเบล*, 5, 5 (ม.ค.-เม.ย. 2542): 20-26.
- ฐานิต อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2525). *การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก = Growth & Development of Children*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกระทรวงสาธารณสุข.
- อรัญญา กุญจอมศรี และคนอื่น ๆ. (2557). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ Smile*. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.